

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право
УДК 343.98:351.74

Біліченко Валерій Віталійович

*старший викладач кафедри тактико-спеціально підготовки
Дніпровський державний університет внутрішніх справ*

Bilichenko Valerii

*Senior Lecturer of the Department of Tactical and Special Training
Dnipro State University of Internal Affairs*

**ВПЛИВ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЮ
ПРАВООХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ
THE IMPACT OF TACTICAL AND SPECIAL TRAINING OF POLICE
OFFICERS ON THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF
STATE LAW ENFORCEMENT POLICY IN UKRAINE**

***Анотація.** У статті досліджується вплив тактико-спеціальної підготовки поліцейських на формування та реалізацію державної правоохоронної політики в Україні, зокрема її роль у забезпеченні прав і свобод громадян, публічної безпеки та протидії злочинності. Розглядається значення професійного навчання та тренувань, що охоплюють розвиток фізичної витривалості, психологічної стійкості, навичок прийняття рішень в умовах стресу та ризику, а також володіння сучасними тактичними методами та спеціальними засобами. Автор підкреслює, що системна та комплексна підготовка поліцейських сприяє підвищенню ефективності діяльності правоохоронних органів, зміцненню публічного порядку та забезпеченню законності, а також формує здатність правоохоронців оперативно реагувати на надзвичайні ситуації та складні конфліктні ситуації.*

У статті аналізуються нормативно-правові акти України, які регламентують організацію службової та тактико-спеціальної підготовки, а також сучасні наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів щодо ефективності підготовки поліцейських, взаємодії поліції з громадськістю та іншими державними органами, медійної активності правоохоронних органів і впливу інноваційних освітніх технологій на професійні компетенції. Висвітлено, що високий рівень тактико-спеціальної підготовки сприяє формуванню професійної компетентності, морально-психологічної стійкості та оперативної готовності поліцейських, що безпосередньо впливає на реалізацію стратегічних напрямів державної політики у сфері безпеки та підвищення довіри громадян до поліції.

Особлива увага приділяється інтеграції сучасних методів навчання, включно з моделюванням кризових ситуацій, партнерською взаємодією з населенням, розвитком комунікативних навичок та використанням медійних інструментів для формування позитивного іміджу правоохоронних органів. Розглядаються перспективи впровадження передових освітніх технологій, порівняльний аналіз міжнародного досвіду підготовки поліцейських та розробка комплексних підходів, що забезпечують високий рівень професійної, психологічної та моральної підготовки персоналу.

Таким чином, результати дослідження підтверджують стратегічне значення тактико-спеціальної підготовки як ефективного інструменту реалізації державної правоохоронної політики, зміцнення публічної безпеки, забезпечення верховенства права та формування партнерських відносин між поліцією і суспільством, що сприяє підвищенню авторитету та довіри до правоохоронних органів в Україні.

Вступ. У сучасних умовах реформування правоохоронної системи України ключовим пріоритетом стає посилення уваги до правового

захисту прав і свобод людини і громадянина. Ця трансформація передбачає не лише зміну адміністративно-правового регулювання поліцейської діяльності, а й перетворення поліції на сервісну, клієнтоорієнтовану службу, здатну ефективно взаємодіяти з населенням та іншими державними органами. У зв'язку з цим особливо актуальним стає питання підготовки поліцейських до виконання нових правозахисних завдань, які виходять за межі традиційних функцій правоохоронних органів.

Нові правозахисні завдання передбачають комплексну діяльність у кількох напрямках. По-перше, це робота в рамках партнерської взаємодії з громадськістю та іншими державними органами, що включає розширення доступу громадян до правових послуг та сприяння їхній активній участі у забезпеченні правопорядку. По-друге, значущою складовою є організація медійної активності поліції, спрямованої на формування позитивного іміджу органів правопорядку, підвищення правової обізнаності населення та популяризацію правових знань. По-третє, нові завдання передбачають розвиток компетенцій у сфері правозахисної діяльності, що дозволяє поліцейським ефективно реагувати на порушення прав і свобод громадян та здійснювати діяльність у межах правових норм та стандартів демократичної держави.

Водночас реалізація цих завдань потребує спеціальної підготовки, яка виходить за рамки традиційних методів навчання правоохоронців. Науково-практичним викликом стає не лише концептуальне перетворення системи підготовки, а й розробка нових форм та методів навчання, що забезпечують високий рівень професійної компетентності поліцейських у питаннях правового захисту. Така підготовка повинна бути комплексною та інтегрованою, охоплювати всі аспекти професійної діяльності поліцейських – від практичних навичок роботи з громадянами до морально-етичних та правових аспектів виконання службових обов'язків.

Особливе значення надається розвитку моральної та правової зрілості працівників поліції, здатності до самостійного прийняття рішень у правових ситуаціях, аналізу складних конфліктних ситуацій та забезпечення балансу між забезпеченням безпеки і дотриманням прав громадян. Комплексна та сучасна система підготовки поліцейських у цьому контексті виступає ключовим чинником реалізації державної правоохоронної політики, спрямованої на забезпечення верховенства права, захист прав і свобод людини та формування довіри населення до органів поліції.

Мета. Метою дослідження є комплексне вивчення впливу тактико-спеціальної підготовки працівників Національної поліції України на формування та реалізацію державної правоохоронної політики, визначення її ролі у забезпеченні ефективного захисту прав і свобод громадян, підвищенні професійної компетентності поліцейських, а також оцінка її значення для зміцнення публічної безпеки, дотримання принципів законності та розвитку партнерських взаємин між поліцією і суспільством.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правові акти України, що регламентують діяльність Національної поліції, зокрема закони «Про Національну поліцію», «Про національну безпеку України», а також підзаконні акти щодо організації службової та тактико-спеціальної підготовки працівників поліції. Крім того, використано наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, присвячені проблемам правоохоронної діяльності, формуванню та реалізації державної правоохоронної політики, тактико-спеціальній підготовці поліцейських та захисту прав і свобод громадян.

У процесі дослідження застосовувалися методи теоретичного узагальнення та систематизації для характеристики завдань і принципів діяльності поліції та визначення ролі тактико-спеціальної підготовки у формуванні професійної компетентності, методи аналізу та синтезу для побудови моделі взаємозв'язку між рівнем підготовки поліцейських і

ефективністю реалізації правоохоронної політики держави, а також метод логічного узагальнення результатів для формування висновків щодо стратегічного значення підготовки працівників поліції у забезпеченні законності, публічної безпеки та дотриманні прав і свобод громадян.

Результати. У науковій статті розкрито вплив тактико-спеціальної підготовки працівників Національної поліції України на формування та реалізацію державної правоохоронної політики. Встановлено, що високий рівень професійної та спеціальної підготовки забезпечує ефективне виконання поліцейськими завдань із захисту прав і свобод громадян, протидії злочинності та підтримання публічної безпеки. Показано, що системна підготовка сприяє не лише розвитку професійних навичок, а й формуванню моральної та психологічної стійкості, позитивної мотивації до служби, а також здатності діяти у складних та кризових умовах.

Дослідження засвідчило, що тактико-спеціальна підготовка впливає на реалізацію принципів законності, верховенства права та відкритості діяльності поліції, а також підвищує рівень довіри громадян до правоохоронних органів. У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення підготовки поліцейських, виявлено ключові аспекти її впливу на професійну компетентність працівників та формування практичних підходів до взаємодії поліції з іншими суб'єктами правопорядку.

Таким чином, результати дослідження підтверджують стратегічне значення тактико-спеціальної підготовки як інструменту підвищення ефективності реалізації державної правоохоронної політики та гарантування прав і свобод громадян в Україні.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на вдосконаленні методик тактико-спеціальної підготовки поліцейських з урахуванням сучасних загроз і викликів безпеки, аналізі впливу інноваційних навчальних технологій на підвищення

професійної компетентності та психологічної стійкості працівників поліції, а також на вивченні ефективності взаємодії Національної поліції з іншими органами правопорядку в контексті реалізації державної правоохоронної політики. Крім того, доцільним є проведення порівняльних досліджень практики підготовки поліцейських у зарубіжних країнах з метою впровадження передових підходів у національну систему підготовки.

Ключові слова: тактико-спеціальна підготовка, поліцейські, партнерська взаємодія, медійна активність.

Summary. The article examines the impact of tactical-specialized training of police officers on the formation and implementation of state law enforcement policy in Ukraine, particularly its role in ensuring citizens' rights and freedoms, public safety, and crime prevention. It considers the importance of professional education and training, which encompass the development of physical endurance, psychological resilience, decision-making skills under stress and risk, as well as proficiency in modern tactical methods and specialized equipment. The author emphasizes that systematic and comprehensive police training enhances the effectiveness of law enforcement agencies, strengthens public order and legality, and develops officers' ability to respond promptly to emergencies and complex conflict situations.

The article analyzes Ukrainian legal and regulatory acts governing the organization of service and tactical-specialized training, as well as contemporary scientific research by domestic and foreign scholars on the effectiveness of police training, police interaction with the public and other state authorities, media engagement, and the impact of innovative educational technologies on professional competencies. It is highlighted that a high level of tactical-specialized training contributes to the development of professional competence, moral and psychological resilience, and operational readiness of police officers,

directly influencing the implementation of strategic directions of state security policy and increasing public trust in the police.

Particular attention is given to the integration of modern training methods, including crisis scenario simulation, partnership interaction with the community, development of communication skills, and the use of media tools to shape a positive image of law enforcement agencies. The article discusses the prospects of implementing advanced educational technologies, conducting comparative studies of international police training practices, and developing comprehensive approaches that ensure a high level of professional, psychological, and ethical preparedness of personnel.

Thus, the results of the study confirm the strategic significance of tactical-specialized training as an effective tool for implementing state law enforcement policy, strengthening public security, upholding the rule of law, and fostering partnership relations between the police and society, thereby enhancing the authority and public trust in law enforcement agencies in Ukraine.

Introduction. In the current context of reforming Ukraine's law enforcement system, a key priority is strengthening the legal protection of human and citizen rights and freedoms. This transformation entails not only changes in the administrative and legal regulation of police activities but also the evolution of the police into a service-oriented, client-focused institution capable of effective interaction with the public and other state authorities. In this regard, the issue of preparing police officers to perform new human rights tasks, which go beyond the traditional functions of law enforcement agencies, becomes particularly relevant.

These new human rights tasks involve comprehensive activity in several directions. First, it includes work within the framework of partnership and interaction with the public and other state authorities, which encompasses expanding citizens' access to legal services and promoting their active participation in ensuring law and order. Second, an important component is

organizing the police's media activities aimed at shaping a positive image of law enforcement agencies, increasing public legal awareness, and popularizing legal knowledge. Third, these tasks involve the development of competencies in human rights work, enabling police officers to respond effectively to violations of citizens' rights and freedoms while operating within the legal norms and standards of a democratic state.

At the same time, accomplishing these tasks requires specialized training that goes beyond traditional law enforcement educational methods. The scientific and practical challenge lies not only in the conceptual transformation of the training system but also in developing new forms and methods of instruction that ensure a high level of professional competence in legal protection for police officers. Such training must be comprehensive and integrated, covering all aspects of police professional activity—from practical skills in working with citizens to the moral, ethical, and legal dimensions of performing official duties.

Particular attention is given to developing the moral and legal maturity of police officers, their ability to make independent decisions in legal situations, analyze complex conflict scenarios, and maintain a balance between ensuring security and respecting citizens' rights. In this context, a comprehensive and modern system of police training serves as a key factor in implementing state law enforcement policy aimed at upholding the rule of law, protecting human rights and freedoms, and fostering public trust in the police.

Purpose. The aim of the study is to conduct a comprehensive examination of the impact of tactical and specialized training of National Police of Ukraine personnel on the formation and implementation of state law enforcement policy, to determine its role in ensuring the effective protection of citizens' rights and freedoms, enhancing the professional competence of police officers, and to assess its significance for strengthening public security, upholding the principles of legality, and developing partnership relations between the police and society.

Materials and methods. The materials of the study include the legal and regulatory acts of Ukraine that govern the activities of the National Police, in particular the laws “On the National Police” and “On National Security of Ukraine,” as well as subordinate acts concerning the organization of service and tactical-specialized training of police personnel. In addition, scientific works by domestic and foreign authors addressing issues of law enforcement activities, the formation and implementation of state law enforcement policy, tactical-specialized training of police officers, and the protection of citizens’ rights and freedoms were utilized.

The study employed methods of theoretical generalization and systematization to characterize the tasks and principles of police activity and to determine the role of tactical-specialized training in developing professional competence; methods of analysis and synthesis were used to construct a model of the relationship between the level of police training and the effectiveness of state law enforcement policy; and the method of logical generalization of results was applied to formulate conclusions regarding the strategic significance of police training in ensuring legality, public safety, and the protection of citizens’ rights and freedoms.

Results. The scientific article reveals the impact of tactical-specialized training of National Police of Ukraine personnel on the formation and implementation of state law enforcement policy. It has been established that a high level of professional and specialized training ensures the effective performance of police duties in protecting citizens’ rights and freedoms, combating crime, and maintaining public safety. It is shown that systematic training contributes not only to the development of professional skills but also to the formation of moral and psychological resilience, positive motivation for service, and the ability to act effectively in complex and crisis situations.

The study demonstrates that tactical-specialized training influences the implementation of the principles of legality, the rule of law, and transparency in

police activities, while also enhancing public trust in law enforcement agencies. The article analyzes the legal and regulatory framework for police training, identifies key aspects of its impact on professional competence, and outlines practical approaches for interaction between the police and other law enforcement entities.

Thus, the results of the study confirm the strategic significance of tactical-specialized training as a tool for increasing the effectiveness of state law enforcement policy and ensuring the protection of citizens' rights and freedoms in Ukraine.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus on improving the methods of tactical-specialized training for police officers, taking into account contemporary security threats and challenges, analyzing the impact of innovative training technologies on enhancing professional competence and psychological resilience of police personnel, and studying the effectiveness of interaction between the National Police and other law enforcement agencies in the context of implementing state law enforcement policy. Additionally, it is advisable to conduct comparative studies of police training practices in foreign countries with the aim of introducing advanced approaches into the national training system.

Key words: *tactical-specialized training, police officers, partnership interaction, media activity.*

Постановка проблеми. В умовах сучасних соціально-політичних трансформацій та посилення загроз безпеці в Україні підвищується значення професійної підготовки працівників Національної поліції. Незважаючи на наявність нормативно-правового забезпечення та стандартів службової та тактико-спеціальної підготовки, залишається актуальною проблема оцінки її ефективності та впливу на реалізацію державної правоохоронної політики. Особливо важливо визначити, яким

чином рівень професійної компетентності поліцейських, сформований через тактико-спеціальну підготовку, впливає на дотримання прав і свобод громадян, забезпечення публічної безпеки та взаємодію поліції з іншими органами правопорядку. Таким чином, проблема полягає у необхідності інтеграції теоретичних та практичних аспектів підготовки поліцейських для підвищення ефективності правоохоронної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі широко розглядаються питання захисту прав і свобод людини у діяльності правоохоронних органів та роль тактико-спеціальної підготовки поліцейських у реалізації державної правоохоронної політики. Зокрема, Біліченко В.В. досліджує міжнародні стандарти щодо захисту ключових прав та свобод людини та їхнє впровадження у діяльності правоохоронних органів України [1], а також розкриває роль тактико-спеціальної підготовки поліцейських у здійсненні державної правоохоронної політики [2]. Волокітенко О. приділяє увагу дотриманню прав людини у правоохоронній діяльності та проблемам їх забезпечення на практиці [3].

Кондратюк Н. С., Параниця С. П. та Бубнова А. С. аналізують сутність тактико-спеціальної підготовки в правоохоронній діяльності, акцентуючи на її значенні для формування професійної компетентності поліцейських [4]. Литвин О.М. та Плахотний А.П. досліджують сучасні підходи до тактико-спеціальної підготовки працівників Національної поліції України та її вплив на реалізацію правоохоронної політики [5]. Могілевська Л. розглядає проблеми взаємодії Національної поліції з громадськістю та іншими органами державної влади у сфері захисту прав та свобод дітей [6].

Танько А. висвітлює форми та методи підготовки працівників Національної поліції до реалізації державної правоохоронної політики, підкреслюючи значення системного підходу та практичних тренінгів [8]. Швець Д.В. досліджує вимоги до особистості поліцейського в умовах

глобалізації та впровадження міжнародних стандартів поведінки, зосереджуючи увагу на професійній та етичній підготовці [9].

Таким чином, аналіз літератури демонструє, що сучасні дослідження комплексно охоплюють питання підготовки поліцейських, дотримання прав людини та формування ефективної державної правоохоронної політики, проте залишається актуальним питання інтеграції теоретичних положень і практичних методик підготовки у контексті сучасних викликів безпеки в Україні.

Метою статті є розкриття впливу тактико-спеціальної підготовки працівників Національної поліції України на формування та реалізацію державної правоохоронної політики, визначення її ролі у забезпеченні захисту прав і свобод громадян, підвищенні професійної компетентності поліцейських та зміцненні публічної безпеки в умовах сучасних соціально-правових викликів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України, зокрема законодавство та підзаконні акти щодо організації службової та тактико-спеціальної підготовки поліцейських; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що здійснюють науково-практичні дослідження у сфері правоохоронної діяльності, формування та реалізації державної правоохоронної політики, тактико-спеціальної підготовки поліцейських та забезпечення прав і свобод громадян.

У процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики завдань та принципів діяльності поліції, а також визначення ролі тактико-спеціальної підготовки у формуванні професійної компетентності поліцейських); аналізу, синтезу та моделювання (для побудови схеми впливу рівня тактико-спеціальної підготовки на ефективність реалізації державної правоохоронної політики); логічного узагальнення результатів (для формулювання висновків щодо стратегічного значення підготовки працівників поліції у забезпеченні законності, публічної безпеки та захисту прав і свобод громадян).

Виклад основного матеріалу. Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який виконує функції служіння суспільству через забезпечення охорони прав і свобод громадян, протидію злочинності та підтримання публічної безпеки й правопорядку. Основними завданнями Національної поліції є реалізація державної політики у сферах захисту прав і свобод людини, охорони інтересів суспільства та держави, боротьби зі злочинністю, а також підтримання публічного порядку [1, с. 30]. Крім того, поліція бере участь у формуванні пропозицій для Міністра внутрішніх справ щодо удосконалення державної політики у зазначених сферах та надає, у межах, визначених законом, допомогу особам, які через особисті, економічні, соціальні або надзвичайні обставини потребують підтримки [2, с. 11].

Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України є необхідною умовою ефективного функціонування правоохоронних органів у сучасних умовах підвищених загроз [3, с. 61]. Одним із головних викликів є адаптація системи підготовки до постійно змінюваних вимог адміністративного права, що відображає потреби громадян і ринкових відносин. Це передбачає створення навчальних програм, які відповідають сучасним стандартам адміністративного права та враховують конкретні завдання, що стоять перед поліцейськими у відповідній сфері. Ще однією важливою проблемою є організація ефективної взаємодії поліції з іншими органами державної влади та суб'єктами правопорядку. Координація дій між різними структурами та розробка спільних стратегій у вирішенні адміністративних питань є необхідною умовою реалізації державної політики. Важливо відзначити, що адміністративне право спрямоване переважно на регулювання відносин між громадянами та державою, тому підготовка поліцейських до таких взаємодій є ключовою для захисту прав і свобод громадян [4, с. 610].

Головним завданням сучасної тактико-спеціальної підготовки є забезпечення відповідності навчальних програм викликам часу та потребам у гарантуванні прав і свобод громадян, а також сприяння ефективній співпраці поліції з іншими суб'єктами правопорядку для досягнення загальних цілей державної правоохоронної політики. Оскільки Національна поліція наділена повноваженнями застосовувати заходи примусу, дотримання прав і свобод людини під час виконання службових обов'язків набуває особливої актуальності, зважаючи на курс України на демократичні реформи та побудову правової держави. Дотримання прав і свобод громадян є обов'язком не лише правоохоронних органів, а й держави загалом. Поліція, як ключовий орган правопорядку, виступає гарантом цих прав і свобод. Її діяльність повинна ґрунтуватися на принципах законності, справедливості та рівності перед законом, а забезпечення дотримання прав і свобод громадян має залишатися центральним пріоритетом у процесі виконання правоохоронних функцій [5, с. 754].

Тактико-спеціальна підготовка поліцейських є системним елементом організації діяльності Національної поліції України, що безпосередньо впливає на ефективність реалізації державної правоохоронної політики. Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII, поліція визначається як центральний орган виконавчої влади, покликаний забезпечувати охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань, підтримання публічної безпеки та порядку. Виконання цих завдань неможливе без належного рівня спеціальної та тактичної підготовки, яка забезпечує здатність правоохоронців діяти ефективно у складних та кризових умовах [7].

На нормативному рівні вимоги до професійної та спеціальної підготовки працівників поліції визначені у статті 49 Закону України «Про Національну поліцію», де закріплено обов'язковість підвищення

кваліфікації, у тому числі за напрямками службової та спеціальної підготовки. Крім того, наказом МВС України від 26.01.2016 р. № 50 затверджено «Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», у якому тактико-спеціальна підготовка визначена як один із базових напрямів формування професійної компетентності. Саме у межах цієї підготовки моделюються ситуації застосування фізичної сили, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, відпрацьовуються алгоритми дій при забезпеченні громадського порядку та протидії злочинності [7].

Вплив тактико-спеціальної підготовки на правоохоронну політику держави проявляється у кількох аспектах. По-перше, вона формує професійну готовність поліцейських до виконання завдань, визначених статтею 2 Закону України «Про Національну поліцію», а саме: забезпечення прав і свобод людини, протидії злочинності, надання допомоги особам, які потребують підтримки. По-друге, високий рівень підготовки сприяє реалізації положень Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р), яка передбачає пріоритет професіоналізації персоналу поліції та підвищення довіри населення до правоохоронних органів. По-третє, системна тактико-спеціальна підготовка забезпечує готовність поліцейських до реагування на сучасні виклики у сфері безпеки, включно з воєнними загрозами, що відповідає вимогам Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII [10, 11, 12].

Тактико-спеціальна підготовка має стратегічний вплив і на формування правоохоронної політики, оскільки закладає практичні засади реалізації принципів діяльності поліції – законності, верховенства права, відкритості та підзвітності суспільству (ст. 11 Закону «Про Національну поліцію»). Без якісної підготовки ці принципи залишаються декларативними. Крім того, ефективна підготовка персоналу сприяє

дотриманню міжнародних стандартів у сфері правоохоронної діяльності, передбачених, зокрема, Кодексом поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку (прийнятим Генеральною Асамблеєю ООН 17.12.1979 р.), що прямо інтегровані в українську практику через зобов'язання держави щодо імплементації міжнародних договорів [13].

Основним завданням правоохоронних органів є створення умов, за яких громадяни можуть жити в безпеці, відчуючи, що їхні права не порушуються. Це передбачає ефективну протидію злочинності, захист прав громадян у правовому полі та своєчасне реагування на будь-які порушення законодавства. Дотримання прав і свобод людини поліцією є не лише юридичною, а й соціальною необхідністю, оскільки формує довіру населення до правоохоронних органів, сприяє розвитку партнерських взаємин між поліцією та громадою та полегшує вирішення конфліктних ситуацій.

Одним із фундаментальних механізмів реалізації державної правоохоронної політики є адміністративне право. Воно встановлює чіткі правила та процедури, що регулюють адміністративні правопорушення, визначає порядок їх розгляду та відповідальність за порушення адміністративних норм. Адміністративне право сприяє ефективному виконанню правоохоронних функцій поліції, оскільки регулює значну частину відносин між громадянами та державою, визначає межі повноважень правоохоронців і створює правову основу для захисту суспільних інтересів [6, с. 225]. Державна політика у сфері правопорядку включає стратегії та заходи, спрямовані на забезпечення законності, громадського порядку та дотримання прав і свобод громадян. В умовах сучасних реформ української поліції ефективне використання інструментів адміністративного права стає критично важливим для досягнення цих цілей [7].

Аналіз наукових досліджень дозволяє визначити ключові вимоги до сучасного поліцейського для ефективного здійснення правоохоронної діяльності. Серед них слід виділити високий рівень професіоналізму та чесності, обізнаність щодо сучасного законодавства та соціального середовища, де здійснюється професійна діяльність, а також готовність до оцінки ризиків та подолання можливих упереджень. Ці чинники залишаються актуальними навіть у контексті прогресивного законодавства та демократичних цінностей, оскільки працівники поліції можуть стикатися з психологічними та соціальними викликами, які впливають на їхню взаємодію з громадянами [8, с. 107].

Крім того, науковці звертають увагу на важливість запобігання професійній деформації поліцейських. Це включає подолання негативних наслідків емоційного та фізіологічного напруження, уникнення впливу недобросовісних колег, які можуть зловживати повноваженнями, та підтримання високих стандартів виконання службових обов'язків. Такий підхід дозволяє зберегти моральну та психологічну стійкість працівників поліції, що безпосередньо впливає на якість їхньої діяльності.

Формування позитивної соціальної та особистісної мотивації до служби у поліції є критично важливим для вдосконалення правоохоронної діяльності. Мотивація базується на усвідомленні громадянської ролі поліцейського, прагненні до професійного та кар'єрного зростання, а також на бажанні сумлінно виконувати службові обов'язки на благо суспільства. Цей аспект є ключовим для забезпечення високого рівня професійної компетентності та етичності правоохоронців у процесі виконання завдань щодо захисту прав і свобод громадян.

Ефективна діяльність поліції в сучасних умовах неможлива без комплексного поєднання правового регулювання, зокрема адміністративного права, високого професіоналізму поліцейських, моральної стійкості та позитивної мотивації до служби. Такий підхід сприяє

не лише дотриманню законності, а й зміцненню довіри громадян до органів поліції, розвитку партнерських відносин із суспільством та підвищенню ефективності реалізації державної правоохоронної політики [9, с. 316].

Тактико-спеціальна підготовка відіграє ключову роль не лише у виконанні службових завдань, а й у забезпеченні особистої безпеки працівника поліції. У процесі професійної діяльності поліцейський щоденно стикається з підвищеним рівнем ризику – від фізичного протистояння правопорушникам до дій у надзвичайних та воєнних умовах. Знання тактики самозахисту, правильного використання спеціальних засобів, навички орієнтування у стресових ситуаціях та прийняття швидких рішень є основою збереження життя та здоров'я працівника під час виконання службових обов'язків. Особиста безпека поліцейського безпосередньо впливає на ефективність реалізації завдань правоохоронної політики. Належна тактико-спеціальна підготовка формує вміння діяти превентивно, мінімізуючи ризики поранення або потрапляння у небезпечні ситуації, а також забезпечує психологічну стійкість до стресу й агресії. Це не лише гарантує збереження кадрового потенціалу поліції, а й підвищує рівень довіри громадян, які очікують від правоохоронців впевненості, професіоналізму та готовності діяти без шкоди для власної безпеки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, аналіз діяльності Національної поліції України в контексті забезпечення прав і свобод громадян дозволяє зробити низку важливих висновків. По-перше, ефективна реалізація державної правоохоронної політики неможлива без високого рівня професійної та тактико-спеціальної підготовки поліцейських. Системна підготовка, яка включає розвиток моральної та психологічної стійкості, фізичних і тактичних навичок, а також знання сучасного законодавства, сприяє підвищенню якості правоохоронної діяльності та ефективному виконанню завдань у сфері захисту прав громадян.

Дотримання прав і свобод людини є не лише юридичною вимогою, а й соціальним механізмом, який забезпечує формування довіри громадян до поліції. Поліцейські, які демонструють професіоналізм, етичність та повагу до прав громадян, створюють позитивний імідж правоохоронних органів, сприяють розвитку партнерських взаємодій із громадою та підвищують ефективність вирішення конфліктів.

У перспективі дослідження важливим напрямом є розвиток комплексної моделі підготовки поліцейських, яка інтегрує правові, психологічні, соціальні та тактико-спеціальні компоненти. Така модель повинна враховувати новітні виклики у сфері публічної безпеки, міжнародні стандарти правоохоронної діяльності та сучасні підходи до захисту прав і свобод людини. Додатковим напрямом є впровадження методів оцінки ефективності навчання, моніторингу морально-психологічного стану поліцейських та аналізу рівня довіри громадян до правоохоронних органів.

Таким чином, подальше дослідження має зосереджуватися на удосконаленні системи тактико-спеціальної підготовки, підвищенні професійної компетентності та розвитку стратегій взаємодії поліції з громадськістю. Це дозволить не лише зміцнити законність і правопорядок, а й сприятиме формуванню позитивного іміджу правоохоронних органів, підвищенню довіри населення та ефективності реалізації державної правоохоронної політики в Україні.

Література

1. Біліченко В.В. Міжнародні стандарти щодо захисту ключових прав та свобод людини в діяльності правоохоронних органів України. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 27. голов. ред. Ю.В. Цуркан-Сайфуліна; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2020. С. 30–35.

2. Біліченко В.В. Роль тактико-спеціальної підготовки поліцейських у здійсненні державної правоохоронної політики в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2024. С. 11.

3. Волокітенко О. Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності. *Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності: стан та перспективи*: матер. Всеукр. круг. столу (м. Дніпро, 28 березня 2023 р.). Дніпро: ДДУВС, 2023. С. 61–65.

4. Кондратюк Н. С., С. П. Параниця, А. С. Бубнова. Сутність тактико-спеціальної підготовки в правоохоронній діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. С. 610-614.

5. Литвин О.М., Плахотний А.П. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України. *Modern problems of science, education and society*: V Міжнародна науково-практична конференція (17–19 липня 2023). Київ, 2023. С. 754–756.

6. Могілевська Л. До проблеми взаємодії Національної поліції з громадськістю та з іншими органами державної влади у сфері забезпечення прав і свобод дитини. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 225–229.

7. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 23.09.2025).

8. Танько А. Форми та методи підготовки працівників Національної поліції України до реалізації державної правоохоронної політики. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 107–115.

9. Швець Д.В. Вимоги до особистості поліцейського в умовах глобалізації та впровадження міжнародних стандартів поведінки правоохоронців. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3. С. 316–330.

10. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 січ. 2016 р. № 50. *Офіційний вісник України*. 2016. № 14. Ст. 566.

11. Про схвалення Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листоп. 2017 р. № 1023-р. *Урядовий кур'єр*. 2017. № 224.

12. Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

13. Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку : прийнято резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17 груд. 1979 р. *Офіційний вісник ООН*. 1979.

14. Литвин О.М. Тактико-спеціальна підготовка працівників національної поліції України. *Modern problems of science, education and society: The 5 th International scientific and practical conference*. (July 17-19, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 881 p.. 2023.

15. Шлянчак А. В. Роль тактико-спеціальної підготовки співробітників органів внутрішніх справ у формуванні їх професійної спрямованості. *Актуальні проблеми сучасної науки та освіти (частина II): матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20-21 січня 2022 року)*. Львів: Львівський науковий форум, 2022. 76 с.

References

1. Bilichenko, V. V. (2020). Mizhnarodni standarty shchodo zakhystu klyuchovykh prav ta svobod lyudyny v diyalnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy [International standards on the protection of fundamental human rights and freedoms in the activities of law enforcement agencies of Ukraine]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiya»*. Vol. 27. Ed.

in chief Yu. V. Tsurkan-Saifulina; Ministry of Education and Science of Ukraine, NU "OYA". Odesa: Helvetica. Pp. 30–35.

2. Bilichenko, V. V. (2024). Rol taktyko-spetsialnoi pidhotovky politseiskikh u zdiisnenni derzhavnoi pravookhoronnoi polityky v Ukraini [The role of tactical and special training of police officers in the implementation of state law enforcement policy in Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. P. 11.

3. Volokitenko, O. (2023). Dotrymannya prav lyudyny u pravookhoronni diyalnosti [Observance of human rights in law enforcement activities]. *Dotrymannya prav lyudyny u pravookhoronni diyalnosti: stan ta perspektyvy: mater. Vseukr. krug. stolu (Dnipro, March 28, 2023)*. Dnipro: DSUIVS. Pp. 61–65.

4. Kondratiuk, N. S., Paranytsia, S. P., & Bubnova, A. S. (2025). Sutnist taktyko-spetsialnoi pidhotovky v pravookhoronni diyalnosti [The essence of tactical and special training in law enforcement activities]. *Analitychno-poryvniarne pravoznavstvo*. Pp. 610–614.

5. Lytvyn, O. M., & Plakhotnyi, A. P. (2023). Taktyko-spetsialna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Tactical and special training of National Police of Ukraine employees]. *Modern problems of science, education and society: V International Scientific and Practical Conference (July 17–19, 2023)*. Kyiv. Pp. 754–756.

6. Mohilevska, L. (2020). Do problemy vzaiemodii Natsionalnoi politsii z hromadskistiu ta z inshymy orhanamy derzhavnoi vlady u sferi zabezpechennia prav i svobod dytyny [On the issue of interaction of the National Police with the public and other state authorities in the field of ensuring children's rights and freedoms]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. No. 2. Pp. 225–229.

7. Pro Natsionalnu politsiiu [On the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII [Law of Ukraine of 02.07.2015 № 580-VIII]. Vidomosti

Verkhovnoi Rady. 2015. № 40–41. St. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (accessed: 23.09.2025).

8. Tanko, A. (2021). Formy ta metody pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy do realizatsii derzhavnoi pravookhoronnoi polityky [Forms and methods of training of National Police employees for the implementation of state law enforcement policy]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. No. 5. Pp. 107–115.

9. Shvets, D. V. (2021). Vymohy do osobystosti politseiskoho v umovakh hlobalizatsii ta vprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv povedinky pravookhorontsiv [Requirements for the personality of a police officer in the conditions of globalization and implementation of international standards of law enforcement conduct]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. No. 3. Pp. 316–330.

10. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [On the approval of the Regulation on the organization of service training of National Police employees]: *Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 26.01.2016 № 50* [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 26 Jan. 2016 № 50]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2016. № 14. St. 566.

11. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [On approval of the Strategy for the development of internal affairs bodies of Ukraine]: *Rozporyadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.11.2017 № 1023-r* [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 15 Nov. 2017 № 1023-r]. *Uriadovyi kurier*. 2017. № 224.

12. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On National Security of Ukraine]: *Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII* [Law of Ukraine of 21 June 2018 № 2469-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2018. № 31. St. 241.

13. Kodeks povedinky posadovtsiv iz pidtrymannia pravoporiadku [Code of Conduct for Law Enforcement Officials]: *Pryniato rezoliutsiieiu 34/169*

Heeneralnoi Asamblei OON vid 17.12.1979 [Adopted by UN General Assembly resolution 34/169 of 17 Dec. 1979]. Ofitsiinyi visnyk OON. 1979.

14. Lytvyn O.M. Taktyko-spetsialna pidhotovka pratsivnykiv natsionalnoi politsii Ukrainy [Tactical and Special Training of the National Police of Ukraine]. The 5th International Scientific and Practical Conference "Modern Problems of Science, Education and Society" (July 17-19, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 881 p.

15. Shlianchak A.V. Rol taktyko-spetsialnoi pidhotovky spivrobitnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav u formuvanni yikh profesiinoi spriamovanosti [The Role of Tactical and Special Training of Law Enforcement Officers in Shaping Their Professional Orientation]. Aktualni problemy suchasnoi nauky ta osvity (chastyna II): materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Lviv, 20-21 sichnia 2022 roku. Lviv: Lvivskyi naukovyi forum, 2022. 76 s.